

Datum
20 juni 2006

Ons kenmerk
2006-0000204225

Onderdeel
DGKB/BFO/BO

Inlichtingen
S.M.P. de Kroon
T 070-4267506
F 070-4267655

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Onderwerp

Aanbieding kabinetsstandpunt rapport Commissie
Evaluatie Provinciale Dualisering

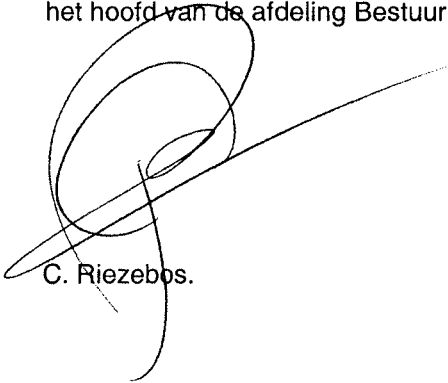
Hierbij doe ik u een kopie toekomen van het kabinetsstandpunt op het rapport van de Commissie Evaluatie Provinciale Dualisering, getiteld "Zonder wrijving geen glans".

Het rapport van de commissie onder voorzitterschap van het heer L. Hermans, werd op 8 december 2005 gepresenteerd. In het rapport wordt de Wet dualisering provinciebestuur, die op 12 maart 2003 in werking is getreden, geëvalueerd.

In de kabinetsreactie zijn ook de reacties van het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Griffiers, de Kring van Commissarissen van de Koningin en de Provinciale Staten van Gelderland verwerkt.

DE MINISTER VOOR BESTUURLIJKE VERNIEUWING EN KONINKRIJKS
RELATIES,

voor deze,
het hoofd van de afdeling Bestuurlijke Organisatie,

C. Riezebos.

Datum
30 mei 2006

Ons kenmerk
2006-0000184039

Onderdeel
DGKB/BFO/BO

Inlichtingen
S.M.P. de Kroon
T (070) 428 7506
F (070) 428 7655

Uw kenmerk

Blad
1 van 7

Aantal bijlagen
4

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Onderwerp
Kabinetstandpunt rapport Commissie Evaluatie
Provinciale Dualisering

1. Inleiding

In navolging van de Wet dualisering gemeentebestuur, die in 2002 in werking trad, is de Wet dualisering provinciebestuur tot stand gekomen. Deze is op 12 maart 2003 in werking getreden. Evenals de Wet dualisering gemeentebestuur, schrijft de Wet dualisering provinciebestuur een verplichte evaluatie voor. Hiertoe is in april 2005 een externe evaluatiecommissie ingesteld onder voorzitterschap van de heer L. Hermans. Op 8 december 2005 heeft de Commissie Evaluatie Provinciale Dualisering haar rapport "Zonder wrijving geen glans" aangeboden aan het kabinet. Door middel van deze brief informeert het kabinet de Kamer over zijn visie. Het kabinet zal aangeven of en welke eventuele acties ter uitvoering van de aanbevelingen van de commissie in gang gezet zullen worden. Hierbij komen ook de opvattingen van en de eventuele samenwerking met de bestuurlijke partners aan de orde. Er zijn reacties ontvangen van het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Griffiers en de Provinciale Staten van Gelderland.¹ De Kring van Commissarissen van de Koningin heeft aangegeven de reactie van het IPO te onderschrijven.

2. Algemeen

Allereerst wil het kabinet de leden van de commissie bedanken voor hun grote inzet. Het kabinet hecht grote waarde aan een gedegen evaluatie. Zonder een dergelijke evaluatie is ieder veranderingsproces onvolledig. De commissie legt in haar rapport de nadruk op de noodzaak van een levendig politiek debat en constateert dat de wrijving die bij de dualisering optreedt geen doel op zich is, maar een middel dat glans geeft aan het politieke proces in de provincie. Daarmee geeft de commissie aan dat de levendigheid van het politieke debat nog onvoldoende is. Het kabinet beaamt dat er nog voldoende ruimte is voor de verbetering van de kwaliteit van het politieke debat, maar is van mening dat ook hier, net als in de gemeenten, tijd nodig is om het nieuwe systeem te laten bezinken en het optimaal te laten functioneren.

¹ Zie bijlagen

Datum
30 mei 2006

Ons kenmerk
2006-000018403a

Onderdeel
DGKB/BFO/BO

Blad
2 van 7

Hoewel de commissie concludeert dat de evaluatie wel zeer kort na de invoering van de wet heeft plaatsgevonden – de provincies zijn nog zoekende naar de beste wijze waarop aan de dualisering vorm kan worden gegeven – signaleert zij toch enkele algemene ontwikkelingen die zich in de provincies hebben voorgedaan sinds de invoering van de dualiseringswet.

Ten eerste heeft de dualisering als hefboom voor verandering gewerkt en een opleving van het provinciaal bestuur bevorderd. De conclusie dat men niet terug wil naar het monisme wordt onder provinciebestuurders en andere betrokkenen breed gedragen, hoewel het gevoel ook sterk leeft dat het stelsel nog niet is uitgekristalliseerd. Daarnaast constateert de commissie dat door de onzekerheid die gepaard gaat met het veranderingsproces de nadruk is komen te liggen op de procedures. Men is nog zoekende naar de precieze betekenis van de dualisering, met name met betrekking tot de invulling van de verhouding tussen verschillende rollen. Tenslotte constateert de commissie dat het zelfbewustzijn van de Staten is vergroot.²

Het kabinet is ingenomen met de constatering van de commissie dat het zelfbewustzijn van de Staten is vergroot. Dit zelfbewustzijn is van belang bij het herstel van de positie van de Staten als belangrijkste politieke forum en draagt bij aan de herkenbaarheid van de Staten als afzonderlijk provinciaal orgaan en dus tot een duidelijker rolverdeling tussen college en Staten.

Daarnaast erkent het kabinet de door de commissie geconstateerde sterke nadruk op interne procedures. Zoals in elk veranderingsproces is er bij de invoering van het dualisme veel aandacht is geweest voor de processen en daardoor minder aandacht voor de inhoud. Het kabinet is ervan overtuigd dat dit van voorbijgaande aard is.

De conclusie dat de dualisering als hefboom voor verandering heeft gewerkt en heeft gezorgd voor een opleving van het provinciaal bestuur kan het kabinet alleen maar toejuichen. Om deze zaken was het immers allemaal te doen.

Alvorens meer in detail te treden over de aanbevelingen van de commissie, wil het kabinet reageren op de inbreng van PS Gelderland. Het kabinet erkent de constatering van PS Gelderland dat het rapport een algemeen beeld geeft van de stand van zaken met betrekking tot de dualisering in de provincies en dat daarbij niet altijd voldoende recht wordt gedaan aan de positieve ontwikkelingen en de kwaliteit die in sommige provincies aan de dag zijn gekomen. Het kabinet respecteert echter de keuze van de commissie voor een algemene benadering

² Naar analogie met het rapport van de Commissie Evaluatie Provinciale Dualisering, wordt in dit kabinetsstandpunt de term Staten gebruikt voor provinciale staten en de term college voor gedeputeerde staten.

Datum
30 mei 2006

Ops kenmerk
2006-0000184039

Onderdeel
DGKB/BFO/BO

Blad
3 van 7

en neemt het voor lief dat daarbij de uitzonderlijke situaties minder aandacht hebben gekregen.

Daarnaast wil het kabinet opmerken dat het merendeel van de aanbevelingen betrekking heeft op het versterken van de politieke, volksvertegenwoordigende rol van de Staten. Deze richten zich in de ogen van het kabinet vooral op de provincies. Zij zijn op deze punten zelf aan zet. Met het IPO beoordeelt het kabinet het als positief dat de commissie maar een zeer beperkt aantal structuurwijzigingen aanbeveelt. Op deze aanbevelingen zal het kabinet aan het slot van deze brief nader ingaan.

Hierna volgt een opsomming van de bevindingen en aanbevelingen van de commissie Hermans, telkens gevolgd door het standpunt van het kabinet met betrekking tot de aangekaarte kwesties. Waar relevant komen ook de reacties van het IPO, de Vereniging van Griffiers en de Provinciale Staten van Gelderland aan de orde.

3. Aanbevelingen commissie Hermans

3.1 De Staten zijn nog te kleurloos

- a) *versterk de volksvertegenwoordigende rol*
- b) *breng de kaderstellende rol weer terug tot haar oorspronkelijke betekenis*
- c) *breng meer balans in de controlerende rol*
- d) *zorg voor meer wrijving*

Het kabinet erkent dat de drie rollen van de Staten – de controlerende, de kaderstellende en de volksvertegenwoordigende rol – nog verder vorm moeten krijgen. Het kabinet deelt de opvatting van het IPO dat hier tijd voor nodig is en dat er in dit opzicht een belangrijke verantwoordelijkheid is weggelegd voor de politieke partijen. Het duale stelsel vraagt wellicht om andere criteria bij de selectie van kandidaten dan het monistische stelsel. Voor de Staten moet gezocht worden naar assertieve kandidaten die tegenwicht willen bieden aan het bestuur, en niet naar 'mee-bestuurders'. Daarnaast is het kabinet er met de commissie van overtuigd dat de vermindering van het aantal statenleden het debat zal bevorderen, en dat er hierdoor meer aandacht zal zijn voor de politieke hoofdlijnen en minder voor de details. De overige aanbevelingen zullen vorm moeten krijgen binnen de verhoudingen tussen de Staten en het college. Het kabinet zal hier dan ook niet middels wetswijzigingen ingrijpen.

In deze context is de suggestie van de Vereniging van Griffiers dat het college de politieke discussie in de Staten zou moeten faciliteren door de Staten keuzemogelijkheden te bieden, zeer waardevol. Het kabinet is echter van mening dat het niet aan hem is om een nader oordeel uit te spreken over deze kwestie, omdat het aan elke provincie afzonderlijk is om deze afweging te maken.

Datum
30 mei 2006

Ops kenmerk
2006-0000184039

Onderdeel
DGKB/BFO/BO

Blad
4 van 7

De debattrainingen en debatscans die in het kader van de Vernieuwingsimpuls Dualisme en provinciale democratie zijn uitgevoerd, blijken een uitermate geschikt middel te zijn bij de verbetering van de kwaliteit van het debat. Het afsluitende rapport over deze debatscans die in alle provincies zijn uitgevoerd met de begeleidende conclusies en aanbevelingen van de Vernieuwingsimpuls is inmiddels gepubliceerd en bevat volgens het kabinet enkele nuttige suggesties.

Volgens de Vereniging van Griffiers lijkt het alsof de commissie Hermans zich neerlegt bij heersende beeld dat het provinciaal bestuur te ver van de burger af staat, als zouden daardoor te weinig kansen aanwezig zijn om de externe herkenbaarheid te vergroten. Het kabinet deelt de visie dat de commissie Hermans dit beeld oproept niet. Los daarvan wil het kabinet benadrukken dat er nog voldoende kansen bestaan om de externe herkenbaarheid van het provinciale bestuur te vergroten. Het proces van de versterking van de rol van de Staten als volksvertegenwoordiger en controleur van het college is in het kader van de Vernieuwingsimpuls reeds in gang gezet. De minister van BVK zal in overleg met het IPO bekijken hoe dit proces in het kader van de Vernieuwingsimpuls nader gestimuleerd kan worden, zodat het politieke debat meer kan worden verlevendigd en de zichtbaarheid naar de burger van het provinciebestuur verder vergroot kan worden.

3.2 Het college moet geen afspiegeling zijn

- e) *zorg voor meerderheidscolleges op basis van een program*
- f) *maak optimaal gebruik van de mogelijkheid van gedeputeerden van buiten*
- g) *expliciteer de actieve informatieplicht*

Het gaat hier wederom om aanbevelingen die niet zozeer aan het kabinet zijn gericht, als wel aan de provincies zelf. Hoewel het kabinet het eens is met de commissie dat het vormen van een programcollege beter past bij de dualiseringsgedachte dan louter een afspiegelingscollege, is het met de Vereniging van Griffiers van mening dat het tot de eigen verantwoordelijkheid van de fracties behoort om te beslissen tot afspiegelings- of programcolleges.

Het IPO doet de suggestie dat de Staten het college erop aanspreken indien de informatievoorziening niet naar wens verloopt, zodat op basis hiervan een goede werkwijze gevonden kan worden. Het kabinet beschouwt deze suggestie als zeer waardevol en heeft er alle vertrouwen in dat provincies deze verantwoordelijkheid actief oppakken. Daarnaast beveelt het kabinet aan om bij onduidelijkheid over de invulling van de actieve informatieplicht gebruik te maken van de handreiking die over dit onderwerp is gepubliceerd in 2003.³

³ "Handreiking De actieve informatieplicht van het college van burgemeesters en wethouders: vraag en antwoord", VNU Uitgeverij, Den Haag 2003

Datum
30 mei 2006

Ops kenmerk
2006-0000164038

Onderdeel
DGKB/BFO/BO

Blad
5 van 7

3.3 De rol van de Commissarissen van de Koningin moet worden heroverwogen

- h) ga door met het voorstel tot herziening van de Grondwet, dat de weg vrij maakt voor het beëindigen van de rol van de Commissarissen van de Koningin als voorzitter van de Staten*

Het kabinet neemt kennis van de aanbevelingen van de commissie met betrekking tot de positie van de Commissarissen van de Koningin, evenals van de later gedane aanbeveling dat de gedeputeerden en de secretaris een formele rol dienen te krijgen in de benoemingsprocedure van de Commissarissen van de Koningin.

Gelet op de vele discussies die op dit moment spelen, waarin (de positie van) de Commissaris van de Koningin op één of andere manier aan de orde is (middenbestuur, veiligheidsregio, het gevraagde Rob-advies over de positie van de Commissaris als rijksorgaan, het voorstel van de Commissarissen van de Koningin over de herziening van hun ambtsinstructie), zal het kabinet hier niet op deze aanbevelingen ingaan. In deze discussies zullen deze aanbevelingen waar mogelijk meegenomen worden.

Een uitzondering hierop vormt de deconstitutionalisering van het voorzitterschap van de Staten, die inmiddels in gang is gezet.

3.4 Het presidium moet de agenda bepalen

- i) laat het presidium bestaan uit de (vice)voorzitters van de Staten en de commissievoorzitters*

Zoals het kabinet ook al aangaf in zijn standpunt over de gemeentelijke dualisering is het instellen van een presidium uitdrukkelijk geen wettelijk vereiste.⁴ Het kabinet is dan ook van mening dat het aan de Staten in elke provincie afzonderlijk is om te beslissen welke samenstelling van het presidium in de dagelijkse praktijk tot de beste resultaten leidt.

3.5 De vergoedingen moeten gedifferentieerd worden

- j) differentieer de vergoeding voor de leden van het college, de Staten en de Commissarissen van de Koningin*

Het kabinet neemt kennis van de aanbeveling om de vergoeding van staten- en collegeleden en de Commissarissen van de Koningin te differentiëren naar inwonertal, maar neemt deze niet over. In zijn reactie op het rapport 'Over dienen

⁴ Kamerstukken II, 2004/05 30 008, nr. 1 p. 6

Datum
30 mei 2006

Ons kenmerk
2006-0000184039

Onderdeel
DGKB/BFO/BO

Blad
6 van 7

en verdienen', over de rechtspositie van politieke ambtsdragers, geeft het kabinet al aan het met de commissie Dijkstal eens te zijn dat er geen aanleiding bestaat om de bezoldiging van provinciebestuurders te differentiëren tussen provincies.⁵ De werklust van provinciale bestuurders is namelijk niet zo sterk afhankelijk van inwonersaantallen als bij de gemeenten het geval is. Deze stelling wordt onderbouwd door onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van het IPO naar de werkbelasting van Statenleden.⁶ Overigens heeft het kabinet de commissie Dijkstal verzocht een integraal advies te geven over de beloning en de rechtspositie van politieke ambtsdragers. De commissie Dijkstal gaat in haar advies niet nader in op een eventuele noodzaak tot een extra beloning van de vice-voorzitter, de commissievoorzitters en de fractievoorzitters op in de provincies dan wel in de gemeenten. Het kabinet ziet dan ook geen aanleiding om in de context van de evaluatie van de dualisering van het provinciebestuur in te gaan op de door de commissie aanbevolen differentiatie van vergoedingen.

3.6 Elke provincie heeft recht op haar eigen aanpak en cultuur

- k) *geef ruimte aan de eigen cultuur*
- l) *ga de structuur niet fundamenteel aanpassen, maar kijk naar drie onvolkomenheden die om kleine wetsaanpassingen vragen:*
 - *de procedure met betrekking tot de geloofsbrieven bij de benoeming van de wethouder van buiten*
 - *de aanstelling van de leden van de rekenkamer*
 - *de rol van de gedeputeerden en de secretaris in de benoemingsprocedure van de Commissaris van de Koningin*

Het kabinet deelt de visie van de commissie wat betreft de eigen cultuur van elke afzonderlijk provincie volledig en is het daarom ook met de commissie eens dat er geen fundamentele wijzigingen in de structuur aangebracht dienen te worden. Toch doet de commissie drie concrete aanbevelingen, waarop het kabinet hier graag ingaat.

De eerste aanpassing die de commissie voorstelt is om duidelijkere regels op te stellen voor de procedure met betrekking tot de geloofsbrieven bij de benoeming van een gedeputeerde van buiten. Deze aanbeveling vloeit voort uit onduidelijkheid over de vraag wie de verantwoordelijkheid heeft voor de toetsing van de in de artikelen 35b, 10 en 40b van de Provinciewet vastgelegde vereisten (Nederlandschap, ingezetenschap, nevenfuncties e.d.) bij de benoeming van gedeputeerden van buiten. Het kabinet acht het van groot belang dat de toetsing wordt uitgevoerd. Daarbij kan gedacht worden aan de instelling van een ad-hoc commissie die de benoembaarheid van kandidaat-gedeputeerden onderzoekt.

⁵ Kamerstukken II, 2003/04, 28 479, nr. 7, p. 6

⁶ Onderzoek werkbelasting Statenleden, SGB, januari 2005

Datum
30 mei 2006

Opschrift
2006-0000184038

Onderdeel
DGKB/BFO/BO

Blad
7 van 7

Minister Remkes heeft de gemeenten onlangs in een separate brief aanbevolen om een onafhankelijke commissie in te stellen bij de selectie van wethouders. Deze commissie kan de kandidaat-wethouders om een verklaring omtrent het gedrag (VOG) vragen. Deze procedure kan naar analogie worden toegepast op provinciaal niveau.

Het kabinet is het niet de commissie eens dat het, vanuit een dualistisch oogpunt, zuiverder zou zijn om de ambtenaren van de rekenkamer te laten benoemen door de Staten en niet door het college. Echter, aangezien de rekenkamer(functie) voor provincies pas sinds 1 januari 2005 verplicht is, is het nog te vroeg om te concluderen dat structuurveranderingen nodig zijn. De rekenkamer(functie) moet zich nog ontwikkelen. Het kabinet zal die ontwikkeling de komende twee jaar volgen en daarna beoordelen of maatregelen nodig zijn.

Naar aanleiding van de laatste aanbeveling, met betrekking tot de benoemingsprocedure van de Commissaris van de Koning, verwijst het kabinet naar zijn standpunt over de heroverweging van de rol van de Commissaris van de Koningin, zoals hierboven beschreven.

4. Conclusie

De slotvraag is hoe het staat met het dualisme. De commissie stelt terecht dat het gras net gezaaid is, terwijl het nu al uitgetrokken wordt om te zien of er al wortels aan zitten. Het is inderdaad nog te vroeg om definitieve conclusies te trekken, maar er zijn wel enkele tendensen waar te nemen. Er is sprake van een groeiend evenwicht tussen de Staten en het college in hun duale rollen, meer democratie, met minder bestuur en meer volksvertegenwoordiging. Het vergrote zelfbewustzijn van de Staten getuigt daarvan.

Er zijn nog steeds enkele onzuiverheden in het stelsel die weggewerkt moeten worden. Het voorzitterschap van de Staten is daar één van. Een wijzigingsvoorstel tot deinstitutionalisering van het voorzitterschap van de Staten is in eerste lezing aanhangig bij de Tweede Kamer.

Voor het overge zijn de provincies nu vooral zelf aan zet. Het verder uitkristalliseren van het dualisme moet in elke provincie op een eigen manier vorm krijgen. Het kabinet kan daarbij slechts ondersteunend optreden en zal dit ook (blijven) doen, samen met het IPO, via de Vernieuwingsimpuls.

DE MINISTER VOOR BESTUURLIJKE Vernieuwing en KONINKRIJKS
RELATIES

Alexander Pechtold

- De minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties
De heer A. Pechtold
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

• 9 februari 2006

- Reactie VvG op "Zonder wrijving
geen glans"

- Geachte heer Pechtold,

Allereerst willen wij u bedanken voor de gelegenheid die u ons biedt te reageren op evaluatie van de provinciale dualisering die de commissie Hermans heeft opgesteld onder de veelzeggende titel "Zonder wrijving geen glans".

In deze reactie zullen wij eerst een algemene impressie geven van het rapport en voorts zullen wij ingaan op een aantal specifieke punten.

Algemene impressie

In onze ogen onderscheidt het rapport Hermans zich in een aantal opzichten van het rapport Leemhuis dat de gemeentelijke evaluatie van de dualisering tot onderwerp had. Alleen de toonzetting al wordt door ons positief beleefd. Het rapport Hermans ontbeert de zure toon en de monistische inslag dat het rapport Leemhuis zo kenmerkte. Belangrijker is dat in het rapport wordt onderkend de verscheidenheid en onderscheidendheid van de provincies. Daarmee wordt ons pleidooi in feite ondersteund om aan provincies, maar ook gemeenten, de mogelijkheid te bieden de ruimte te benutten om invulling te geven aan de eigen bestuurscultuur. Het rapport sluit hiermee ook veel meer aan bij het laatste Voortgangsbericht van Vernieuwingsimpuls.

Een ander positief verschil met het rapport van de cie. Leemhuis is dat meer vanuit het duale ontwikkelingsperspectief is gekeken.

Op het thema van de externe beeldvorming en herkenbaarheid had deze benaderingswijze het verdiend misschien nog wat explicieter toegepast te worden.

Nu bestaat het risico dat het beeld ontstaat dat de commissie zich neerlegt bij de heersende perceptie dat het provinciaal bestuur te ver van de burger af staat, als zouden er daardoor te weinig kansen aanwezig zijn om de externe herkenbaarheid te vergroten.

Daardoor kan het gebeuren dat een aantal aanbevelingen en conclusies (hoofdstuk 3) die op zich ook hun waarde hebben voor het versterken van de externe herkenbaarheid, buiten dit perspectief worden geplaatst.

Het doet ons deugd dat Presidium en Griffier samen een opvallende plaats innemen in de waarneming van de commissie: zij zijn respectievelijk nummer 1 en 2 in het rijtje van de belangrijkste voortrekkers van de dualisering. Dit is een opvallend verschil met het rapport Leemhuis dat de burgemeester aanwees als degene die arbiter en stimulator van de dualisering zou moeten gaan zijn. Uit de gegevens van het achterliggende onderzoek vindt ongeveer 10% van de Provinciale bestuurders, griffiers en secretarissen dat de CvdK een voortrekkersrol heeft. Omdat wij denken dat er in dit opzicht niet veel verschil zal zitten tussen Gemeenteraden en Provinciale Staten, bevestigen de gegevens eens te meer dat elke Gemeente en Provincie er goed aan doen dat voor zichzelf uit te maken en bepleiten wij bij u dat u hen de ruimte daartoe laat. En dit dus niet vanuit het Ministerie tracht te regelen.

Kritische noten zijn ook te plaatsen: op een aantal plaatsen lijkt er teveel sprake van persoonlijke opvattingen en minder van onderbouwde waarnemingen. Een goed voorbeeld daarvan is de aanbeveling te komen tot meerderheidscolleges in plaats van afspiegelingscolleges. Dit is nu juist een politieke aangelegenheid waar de volksvertegenwoordiging het alleenrecht op heeft.

022001

Vervolgblad 2 Reactie VvG op 'Zonder wrijving geen glans'

Ter afsluiting van dit hoofdstuk een kleine onjuistheid die in § 2.3.3 staat. Daar constateert de commissie, dat het instrument van onderzoek nog niet in de praktijk door een provincie is beproefd. In Drenthe is echter in 2003 dit instrument door de Provincie toegepast op het Noordnederlands bureau voor Toerisme.

3.1. De Staten zijn nog te kleurloos

3.1.a. Versterk de volksvertegenwoordigende rol

Velen en ook de commissie kennen aan Staten en de Raad drie rollen toe: kaderstellen, controleren en volksvertegenwoordigen. De commissie constateert dat deze nog niet goed uit de verf komen. Wij ervaren dat net iets anders.

In de eerste plaats pleiten wij ervoor voor de toekomst in het jargon afscheid te nemen van de term "volksvertegenwoordigende rol". De Staten hebben niet zozeer een volksvertegenwoordigende rol maar zijn, net als de Kamer en de Gemeenteraad, volksvertegenwoordiger. Vanuit die positie hebben zij twee taken: kaderstellen en controleren. Immers hoe zou iemand zijn rol als volksvertegenwoordiger moeten uitoefenen als dat iets anders is dan het met die kennis en ervaring vorm geven aan het bestuur door kaders te stellen - de hoofdlijnen te bepalen -, en door te controleren op de uitvoering daarvan. Het vasthouden aan het presenteren van de volksvertegenwoordiging als rol en niet als een uitgangspositie, roept een beeld en een verwachting op die door het onmogelijke onderscheid met kaderstellen en controleren eigenlijk niet kan worden waargemaakt.

De commissie stelt dat het zijn van volksvertegenwoordiging voor de Staten een andere invulling heeft dan op lokaal niveau omdat de afstand, zowel inhoudelijk als feitelijk, een grotere zou zijn. Wij willen hier een kanttekening bij plaatsen: deze opmerking in het rapport zou onbedoeld kunnen leiden tot berusting in de huidige situatie omdat deze afstand als een absolute afstand wordt beschreven. Terwijl de Staten juist het belang zien van meer en betere contacten met de burger.

Ook tussen de Staten-Generaal en de lokale volksvertegenwoordiging bestaan verschillen qua afstand en inhoud. Maar deze staan een sterke betrokkenheid van de bevolking niet in de weg. Wij bevelen aan om het probleem van de afstand tussen de Staten en de kiezers te relativeren en daar denkmodellen tegenover te stellen zoals de WRR deze onder meer in het rapport "Vertrouwen in de buurt" heeft ontwikkeld. De WRR doet in dit rapport aanbevelingen hoe bevolkingsgroepen invloed op de agenda van de (in dit geval) lokale volksvertegenwoordiging kunnen krijgen (zie bijvoorbeeld Hoofdstuk 6.8). Hierin liggen ook handreikingen voor de provinciale volksvertegenwoordiging om de banden met de burgers te versterken.

Met de commissie zijn wij het eens dat de Staten een platform moeten zijn waarin ideeën worden ingebracht en bediscussieerd, maar met als doel kaderstellen en controleren. De *best practices* uit de verschillende provincies zouden passend in de eigen provinciale cultuur een inspiratiebron kunnen zijn. Het spreekt voor zich dat het duale model daarin een groeiproces is. De Staten moeten nog de tijd krijgen om de instrumenten die zij hebben effectief te leren gebruiken en hun rollen beter in te vullen. Tweeënhalf jaar is ook nog te kort om een flinke cultuurverandering zichtbaar te krijgen.

3.1.b. Breng de kaderstellende rol weer terug naar haar oorspronkelijke betekenis

In onze (gezamenlijke) brief (VNG BJJ/2004004057) naar aanleiding van het rapport Leernhuis, stelden wij dat het doorbreken van afhankelijkheidspatronen essentieel is voor het succes van het proces van dualisering. Een afhankelijkheidspatroon wordt bijvoorbeeld doorbroken als het college keuzemogelijkheden aan de raad voorlegt waarover vervolgens discussie kan ontstaan. Het college zou die discussie met het aanbieden van keuzemogelijkheden moeten faciliteren. Daarbij is naar ons oordeel ook nog heel winst te halen wanneer het college zorg draagt voor - en veel meer prioriteit toekent aan - heldere, begrijpelijke voorstellen vanuit het college.

Onze ervaring gebiedt te zeggen dat dat één op één ook opgaat voor de Staten. De term "meeregteren" die de commissie hanteert, vinden wij niet goed gekozen:

2006

Vervolgblad 3 Reactie VVG op 'Zonder wrijving geen glans'

De Staten vormen samen met het college en de CvdK het bestuur van de Provincie, regeren doen zij geen van drieën. Onze verwachting is dat bij de gemeenten na de komende verkiezingen volop geëxperimenteerd gaat worden met andere vormen voor het Raads- en Collegeprogramma. Onze inschatting is ook dat het naast elkaar bestaan van een Collegeprogramma en een (Raads- of) Statenprogramma zijn langste tijd heeft gehad. Wij hopen dat die experimenten bij gemeenten een veelheid aan nieuwe vormen zullen opleveren. Een voorbeeld zal naar onze verwachting zijn dat in de volgende periode het méér voorkomen van één beleidsmatig (bestuurs)programma met mogelijk daarnaast een lange termijnagenda van de Raad/Staten (over wanneer wat aan de orde komen). In zijn algemeenheid geeft een bestuursprogramma dat niet tot op de komma is beschreven meer ruimte aan de Staten dan een akkoord op hoofdlijnen. Het is echter niet aan ons om daar een oordeel over uit te spreken omdat dat oordeel thuishoort in de Staten van elke afzonderlijke Provincie.

3.2. Zorg voor meerderheidscolleges op basis van een program

Zoals al aangegeven in de algemene impressie vinden wij een aanbeveling om de voorkeur te geven aan meerderheidscolleges niet op de weg liggen van de commissie. Het alleenrecht op de vorming van een College ligt bij de Staten.

3.3. De rol van de CvdK moet worden heroverwogen

Hoewel ook onze ervaring is dat de CvdK'en hun dubbelrol goed invullen, zijn ook wij van mening op principiële gronden dat de combinatie van voorzitter van GS en voorzitter van de Staten die op het werk van het college en op dat van de CvdK moeten toezien, ongewenst is. Ook staatsrechtelijk verdient het aanbeveling de lijn door te trekken die u al heeft ingezet bij de decentrale overheden: burgemeester en CvdK zouden beiden alleen voorzitter van het College moeten zijn.

3.4. Het Presidium moet de agenda bepalen

De samenstelling van de Presidia laten grote verschillen zien en dat is goed. Elke constructie kent zijn voor en nadelen. Zo zal er in de constructie van een Presidium bestaande uit de commissievoorzitters en de plaatsvervangend voorzitter op een of andere wijze een modus ingebouwd worden om fractievoorzitters te consulteren over bepaalde onderwerpen. Hun medewerking is op sommige punten cruciaal om iets gedaan te krijgen in de Staten of commissies. Bestaat het Presidium uit de fractievoorzitters, dan bestaat het risico dat is er naast procedurele zaken ook politieke zaken aan de orde komen. In de nasleepregeling van de Gemeentewet hebben wij voorgesteld het Presidium, vormvrij, een wettelijke status te geven waarbij de raad de samenstelling en de werkzaamheden van het Presidium zelf regelt. Deze wettelijke status kan het regelen van de huishouding en/of de agendavorming van de raad verbeteren ten opzichte van de datgene dat nu in de diverse Reglementen van Orde is geregeld. Omwille van de eenheid in de regelgeving bepleiten wij hetzelfde in de Provinciewet.

3.5. De vergoedingen moeten gedifferentieerd worden

Er is zichtbaar een verschil in werkdruk tussen gewone Statenleden en fractievoorzitters, Presidiumleden en commissievoorzitters. Zij zijn van belang voor het succes van het dualisme en hun extra inzet zou moeten kunnen worden beloond. In ons schrijven over de nasleepregeling Gemeentewet hebben wij hiervoor ook voorstellen gedaan ten aanzien van art. 95. Ook hier bepleiten wij de analogie met ons voorstel. Over differentiatie in beloning naar provinciegrootte zoals bij de gemeenten al het geval is zou eveneens nader onderzoek kunnen worden verricht.

Vervolgblad 4

Reactie VvG op 'Zonder wijving geen glans'

3.6. Elke provincie heeft recht op eigen aanpak en cultuur

Wij geven ruime instemming aan de waardering voor de verschillen tussen de provincies die groot zijn als het om de invulling van de dualisering gaat. En ook wij onderschrijven de oproep de structuur niet fundamenteel te wijzigen.

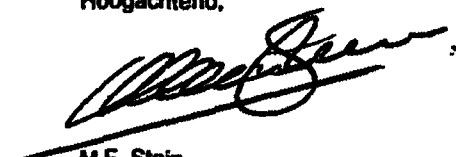
Echter net als de Gemeentewet, kent ook de Provinciewet een aantal, soms gelijksoortige, weffouten. Net als de nasleepregeling die u voor de Gemeentewet op het gezamenlijke advies van o.a. de VNG, VGS en de VvG heeft overgenomen en in gang heeft gezet, brengen wij u nogmaals onder de aandacht ook voor de Provinciewet een dergelijk traject te starten. Ook de commissie Hermans bepleit een dergelijk traject. Wij wijzen echter wel op kleine omissie in de tekst van het rapport: de bestuursleden van de Rekenkamer worden al door de Staten benoemd. Het gaat echter om de aanstelling van de ambtelijke ondersteuning van Rekenkamer. Die geschiedt nu nog door het College. In de nasleepregeling Gemeente wet hebben wij voorgesteld de raad zoveel ambtenaren van de rekenkamer te laten benoemen als nodig zijn voor een goede uitoefening van haar werkzaamheden. Een vergelijkbare formulering zou ook goed in de Provinciewet kunnen staan.

Tot slot:

Deze evaluatie na twee jaar is een momentopname. Dualisme is vooral een culturomslag en dat vergt veel tijd. Belangrijk is dat in het proces geen wij/zij-cultuur ontstaat. Daar is de burger en het bestuur van de Provincies niet mee gebaat en zal de politiek alleen maar verder van de burger wegbrengen. Dualisme is een geen doel, maar een middel. Daarom pleit het ook voor de Commissie Hermans dat zij niet teveel aan de grassprietjes willen trekken, zodat de grasmat de gelegenheid krijgt uit te groeien tot een prachtig voetbalveld

Wij zijn u erkentelijk voor de ons geboden mogelijkheid advies aan u uit te brengen over het rapport evaluatie dualisering. Graag zijn wij bereid ons advies nader toe te lichten en in de eventuele uitvoering van de aanbevelingen als gesprekspartner op te treden. Als contactpersoon treedt onze vice-voorzitter van de VvG op, mevrouw M.F. Stein, Griffier te Den Haag. U kunt haar bereiken op telefoonnummer 070-353 20 24 of per e-mail op m.f.stein@denhaag.nl.

Hoogachtend,

M.F. Stein
Vice-voorzitter

CC. IPO, Provinciale Staten van de Provincies, Commissarissen der Koning, Commissie Hermans, Commissie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Fracties van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, VNG, VGS, NGB, Raadslid.nu, Vereniging van Wethouders, Pers

73
72
71
69
68
67

Provinciehuis Abdij 6 Middelburg Postadres: postbus 6001 4330 LA Middelburg
telefoon (0118) 63 10 11 fax (0118) 63 18 02 fax piket (0118) 63 18 01

bericht op brief van: 21 december 2005

uw kenmerk: 2005-0000326803

ons kenmerk: Kab0600329

afdeling: Kabinet, Juridische zaken en Bestuursondersteuning

bijlage(n): —

behandeld door: drs. J.C. Bakker

doorkiesnummer: (0118) 63 10 56

onderwerp: reactie rapport commissie evaluatie provinciale dualisering

De minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties
de heer drs. A. Pechtold
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

verzonden:

Middelburg, 2 maart 2006

Geachte heer Pechtold,

U hebt ons in uw brief van 21 december 2005 gevraagd naar een reactie op het rapport van de commissie Hermans. Hoewel wij uw adviesaanvraag zeer waarderen en ook in de toekomst graag als collectief u van advies willen blijven voorzien, willen wij deze keer verwijzen naar het advies dat u ten aanzien van het rapport van de commissie Hermans heeft gekregen van het Interprovinciaal Overleg. Dit advies komt overeen met hetgeen wij over het rapport kwijt hadden gewild.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en willen nogmaals benadrukken in de toekomst graag betrokken te blijven bij uw beleid.

Hoogachtend,

DE KRING VAN COMMISSARISSEN VAN DE KONINGIN,

namens deze,

drs. W.T. van Gelder
voorzitter/doyen

10032006

Muzenstraat 61
Postbus 16107
2500 BC Den Haag
telefoon (070) 888 12 12
fax (070) 888 12 80
www.ipo.nl

Aan de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Interprovinciaal Overleg **ipo**

uw brief van

uw kenmerk

ons kenmerk
50050/2006

datum
13-03-2006

onderwerp
Reactie op het evaluatierapport "Zonder wrijving geen glans"

Geachte heer Pechtold,

Hierbij treft u onze reactie aan op het evaluatierapport "Zonder wrijving geen glans" van de commissie Hermans over dualisering van het provinciebestuur. In de eerste plaats spreken wij onze waardering uit voor de constructieve benadering van de commissie van het provinciale dualisme. De commissie heeft er oog voor dat de evaluatie erg vroeg na de invoering van het duale bestel plaatsgevonden heeft, zodat de duale bestuurscultuur nog voor een groot deel vorm moet krijgen. In dit verband vinden wij de beeldspraak van de commissie goed gekozen dat het gras net gezaaid is, terwijl we het er nu al uittrekken om te kijken of er wortels aanzitten. Om die reden beoordelen wij het positief dat de commissie een zeer beperkt aantal structuurwijzigingen aanbeveelt. Dualisering moet nu eerst in de praktijk verder tot ontwikkeling worden gebracht.

Het primaire doel van de Wet dualisering provinciebestuur is verduidelijking en verheldering van de rollen binnen het provinciebestuur. Hiermee zou worden bijgedragen aan het vergroten van de herkenbaarheid van de provincie voor de burger. In het evaluatierapport is echter onvoldoende aandacht voor de vraag in hoeverre de wijze waarop het duale bestel voor de provincies wettelijk is vormgegeven de provincies adequate handvatten biedt om dit doel te realiseren. De evaluatie betreft vooral de wijze waarop de provincies dualisering hebben vormgegeven.

In het navolgende gaan wij in op de conclusies en aanbevelingen van de commissie.

Inlichtingen bij : mevrouw mr. Y.C.C. Sinnige
Doorkiesnummer : 070 - 888 12 58
Bijlagen : geen

14032006

De Staten zijn nog te kleurloos

De commissie beveelt aan:

- versterk de volksvertegenwoordigende rol;
- breng de kaderstellende rol weer terug naar oorspronkelijke betekenis;
- breng meer balans in de controlerende rol; en
- zorg voor meer wrijving.

Deze bevindingen van de commissie zijn herkenbaar. De drie rollen van de staten in het duale stelsel (volksvertegenwoordigen, controleren en kaderstellen) moeten in de praktijk nog verder uitkristalliseren. Daar is tijd voor nodig. Wij verwachten dat ook de komende bestuursperiode van Provinciale Staten hiervoor nog benut moet worden. Het is in de eerste plaats aan de provincies zelf om daar vorm en invulling aan te geven. Ook voor politieke partijen is een belangrijke verantwoordelijkheid weggelegd. Bij de samenstelling van de verkiezingslijsten moet worden gezocht naar kandidaten die niet mee willen besturen, maar juist tegenwicht willen bieden aan het bestuur.

De Vernieuwingsimpuls 'Dualisme en provinciale democratie' heeft als een van de speerpunten het bevorderen van het debat in Provinciale Staten. In 2004 heeft de Vernieuwingsimpuls een debattraining aangeboden aan alle statenleden. Ruim honderdvijftig statenleden hebben van dit aanbod gebruik gemaakt. Zoals in het rapport wordt aangehaald organiseert de Vernieuwingsimpuls dit jaar een debatscan, waarbij in iedere provincie het duale debat in een statencommissievergadering wordt geobserveerd. Iedere provincie krijgt daarvan een verslag met aanbevelingen, die in de desbetreffende commissie en het presidium besproken kunnen worden. Als alle provincies bezocht zijn (februari 2006) dan brengt de Vernieuwingsimpuls een totaalrapport met conclusies en aanbevelingen uit over de staat van het debat in de provincies. Deze activiteiten zijn aanvullend op de initiatieven die de provincies zelf op dit terrein ontplooiën. In de provincies ligt het zwaartepunt.

Het college moet geen afspiegeling zijn

De commissie doet de volgende aanbevelingen:

- zorg voor meerderheidscolleges op basis van een program;
- maak optimaal gebruik van de mogelijkheid van de gedeputeerden van buiten de staten; en
- expliciteer de actieve informatieplicht.

Over de eerste twee aanbevelingen spreken wij ons niet uit. Het is aan de provinciale politici en bestuurders om te bepalen of deze aanbevelingen overgenomen moeten worden. Wij vragen ons overigens af of bij de formatie het versterken van de duale verhoudingen een rol van betekenis zal spelen.

De commissie constateert dat de introductie van de actieve informatieplicht van het college aan de staten veel onduidelijkheid met zich meebrengt. De provincies hebben deze informatieplicht zeer verschillend ingevuld. Verschillende provincies vragen om een nadere verduidelijking van de reikwijdte van deze plicht. De Handreiking die de gemeentelijke Vernieuwingsimpuls in 2003 heeft uitgebracht kan als hulpmiddel toegepast worden. Voor het overige zijn wij van mening dat ook deze nieuwe plicht in de praktijk moet uitkristalliseren: welke informatie, op welk moment en op welke wijze moet het college aan de Staten geven? Van belang is dat de Staten het college erop aanspreken indien de informatievoorziening niet naar wens verloopt, zodat op basis hiervan een goede werkwijze gevonden kan worden.

De rol van de CdK moet worden heroverwogen

De commissie beveelt aan de grondwetsherziening door te zetten die de weg vrijmaakt voor het beëindigen van het voorzitterschap van de CdK van de staten. Het is volgens de commissie van belang daarbij fundamenteel na te denken over de positie van de CdK, omdat deze onverminderd boven de partijen moet blijven staan en over interventiemogelijkheden moet blijven beschikken.

15
16
17
18
19
20
21

Ons is niet gebleken dat er zich problemen voordoen in verband met de dubbelrol van de CdK als voorzitter van zowel het college als de Staten. In de praktijk geven zij op een goede wijze invulling aan beide rollen.

Ook los van de ingediende grondwetsherziening strekkend tot het deconstitutionaliseren van het voorzitterschap van de staten is het van belang aandacht te besteden aan de benoemingsprocedure van de CdK. Zoals de commissie terecht constateert is het college nu niet formeel betrokken bij deze procedure, terwijl de CdK een belangrijke rol heeft als voorzitter van het college.

Wij zijn het met de commissie eens dat de commissaris het zogenaamde 'recht van het woord' in de Staten moet behouden indien hij geen voorzitter meer is van de staten. Ook anderszins moet hij voldoende toegerust zijn om als hoeder van goede besluitvorming(-processen) op te kunnen blijven treden. Zo nodig zal daar aanvullend instrumentarium voor moeten komen. Het ligt voor de hand de positie van de Commissaris van de Koningin als provinciaal en rijksorgaan in zijn algemeenheid te bezien indien de grondwetswijziging zijn beslag heeft gekregen.

Het presidium moet de agenda bepalen

De commissie beveelt aan dat het presidium bestaat uit de vice-voorzitter van de staten en de commissievoorzitters.

Over deze aanbeveling van de commissie nemen wij geen standpunt in. In de provincies is het presidium verschillend vormgegeven. Er zijn provincies met een presidium en een seniorenconvent en provincies met een presidium mede bestaande uit fractievoorzitters. In diverse provincies is de CdK lid van het presidium. Het is ons inziens aan de Staten van de individuele provincies om hiervoor de voor hen meest passende vorm te kiezen.

De vergoedingen moeten gedifferentieerd worden

De commissie stelt voor in het Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden de vergoeding voor de vice-voorzitter, de commissievoorzitters en de fractievoorzitters te verhogen.

In opdracht van het IPO heeft het bureau SGB0 begin 2005 een rapport over de werkbelasting van statenleden uitgebracht. De Werkgroep rechtspositie statenleden voortkomend uit de Algemene Vergadering van het IPO heeft naar aanleiding daarvan een aantal aanbevelingen uitgewerkt, die ter advisering aan de Commissie Dijkstal zijn gestuurd aan minister Remkes. Volledigheidshalve is deze brief bijgesloten (bijlage 1). Uit het onderzoek van SGB0 is naar voren gekomen dat er sprake is van een aanzienlijke taakverzwaring van de fractievoorzitters. De werkgroep stelt voor de vergoeding van deze statenleden aan te laten sluiten bij de regeling van fractievoorzitters van de Eerste Kamer. Uit het onderzoek is niet naar voren gekomen dat de vergoeding van de commissievoorzitters en de vice-voorzitters omhoog zou moeten. De vergoeding van deze laatste categorie zou opnieuw bezien moeten worden indien de CdK niet langer voorzitter is van Provinciale Staten. Het is te verwachten dat de werkbelasting van de vice-voorzitter van de Staten dan aanmerkelijk toeneemt.

Uit het onderzoek van SGB0 is tenslotte niet naar voren gekomen dat de werkbelasting van Statenleden verband houdt met het inwonertal van de provincies.

Elke provincie heeft recht op haar eigen aanpak en cultuur

De commissie vindt dat ruimte aan de eigen cultuur van de provincies geboden moet worden om dualisering vorm te geven. Wij sluiten ons van harte bij deze aanbeveling aan. Er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden. Ook sluiten wij ons aan bij de oproep van de commissie om de structuur niet fundamenteel aan te passen. Dualisme moet eerst goed wortel schieten. De schop erin zetten verstoort dit proces maar.

JA
O
O
N
O
O
O

De drie onderwerpen waarvoor de commissie een wetsaanpassing bepleit¹ komen ons niet onlogisch voor. Bij de eventuele verdere uitwerking daarvan worden wij graag betrokken.

Met vriendelijke groet,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG,

J. Fransen,
voorzitter.

¹ De geloofsbrievenprocedure voor de gedeputeerde van buiten, aanstelling van de leden van de rekenkamer door PS in plaats van door GS en de formele rol voor secretaris en gedeputeerde bij de benoemingsprocedure van de CdK.

Bezoekadres
Huis der Provincie
Markt 11
Arnhem

Postadres
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

telefoon (026) 359 91 11
telefax (026) 359 94 80
e-mail post@gelderland.nl
internet www.gelderland.nl

Minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en
Koninkrijksrelaties A. Pechtold
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

datum

9 maart 2006

zaaknummer

2006-006628

onderwerp

Zonder wrijving geen glans; Rapport van de commissie Hermans

Geachte heer Pechtold,

Op 1 maart jl. hebben Provinciale Staten van Gelderland gesproken over het rapport van de commissie Hermans, 'Zonder wrijving geen glans'.

Provinciale Staten hebben besloten dat het verslag van deze bespreking zo spoedig mogelijk aan u, aan de Vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken en aan het IPO gestuurd moet worden.

Zoals uit het verslag blijkt zijn de aanbevelingen en conclusies van de commissie Hermans kritisch ontvangen. Wij dringen er bij u op aan deze kritiek te betrekken bij uw standpuntbepaling.

Hoogachtend,
Provinciale Staten

Commissaris
van de Koningin

griffier

inlichtingen bij mw. G.L. Buevink
e-mail g.buevink@prv.gelderland.nl
verzonden

- 8 maart 2006

doorkiesnr. (026) 359 91 54

BNG 's-Gravenhage, rek. nr. 28.50.10.824
ABN • AMRO Arnhem, rek. nr. 53.50.26.463
Postbank-girorekening 889762
BTW nr. 001825100.B03

IBANnr.: NL74BNG0285010824
SWIFT/BIC: BNGHNL2G

09032006

- Zonder wrijving geen glans, rapport Commissie-Hermans (PS2005-962)**
- 1026 **Dhr. De Vries (CDA):** Het CDA wilde dit rapport oorspronkelijk onderdeel maken van een statenconferentie om te bezien hoe het is gegaan, wat we ervan kunnen leren en wat we kunnen meegeven aan de volgende Staten. Na lezing van het rapport wil de fractie echter inhoudelijk reageren, temeer daar er een reactie naar Binnenlandse Zaken gaat en het nodig is dat ook een Gelderse reactie uitgaat. Het CDA heeft bezwaar tegen de titel. Het debat (wrijving) is geen doel, maar een middel om resultaten te bereiken. De subjectieve conclusies en aanbevelingen zijn gebaseerd op oud, regentesk denken. Men heeft de Wet dualisering niet goed gelezen en verantwoordelijkheden worden door de commissie op eigen wijze ingevuld. De Gelderse politici profileren zich sterk naar buiten via veel activiteiten (werkbezoeken, debatten, open dagen etc). We zijn er nog niet na drie jaar, maar er is wel al veel bereikt. De enige conclusie die het CDA deelt is dat het erg vroeg is voor een evaluatie.
- De commissie ontkent bij de statenakkoorden de positie van de Staten. Het heeft nooit de functie gehad om een tegenstelling met het college te creëren. Het statenakkoord is een werkprogramma van de gekozenen en daar wordt een college bijgezoekt dat dat wil uitvoeren. Hoe verkleining van de Staten bijdraagt aan het debat is een raadsel. M.b.t. de rol van de CdK: voor het CDA mag de huidige situatie blijven bestaan, bijvoorbeeld vanwege de belangrijke scharnierfunctie tussen PS en GS. Gelderland heeft in 2003 gekozen voor fractievoorzitters in het presidium, omdat na een roerige periode gewerkt moest worden aan een nieuwe cultuur. Bij een presidium met een andere samenstelling ontstaat prompt een overleg van fractievoorzitters, die zich ook in procedures zullen mengen. Het CDA vindt het rapport schamel, met weinig waardering voor de Gelderse initiatieven, de vergrote herkenbaarheid van de Gelderse Staten en de partnerrol naar gemeenten.
- 1027 **Dhr. Van 't Hof (GroenLinks):** Het rapport komt vroeg, maar is niet waardeloos. In het oog moet worden gehouden dat het een gemiddelde weergeeft van wat in twaalf provincies gaande is. GroenLinks herkent de conclusie dat de Staten kleurloos zijn. Partijpolitieke standpunten mogen meer tegenover elkaar worden gezet. GroenLinks is voorstander van een statenlid als voorzitter. Door de huidige dubbelrol kan de CdK in een spagaat komen en die situatie moet je vermijden. Een Grondwetswijziging gaat echter erg ver. GroenLinks vindt het nl. niet zo erg dat CdK's en burgemeesters worden benoemd. GroenLinks deelt de mening van het CDA ten aanzien van het presidium. Kern van de zaak is dat de dingen goed geregeld moeten worden. Het presidium heeft bovendien als voordeel dat de vergaderingen openbaar zijn. De vergoedingen voor statenleden moeten omhoog. Over differentiatie van de vergoedingen is GroenLinks verdeeld.
- 1028 **Dhr. Klein (SGP):** De SGP vindt dat de evaluatie te vroeg komt. Bovendien past het rapport niet op de Gelderse situatie. Het rapport is abstract en de context voor de betreffende provincie is niet in ogenschouw genomen. Het functioneren van PS en GS moet een herkenbare plaats in de Gelderse samenleving hebben. Dualisering gaat niet over gelijk krijgen of het debat winnen, maar over kwaliteit van het provinciaal bestuur. Het rapport miskent de aanwezige kwaliteit. In de voorbereiding van de dualisering is veel gesproken over rol van commissies en commissiestructuur. De SGP vindt vakcommissies noodzakelijk, voor politieke afstemming, voor overleg met GS, voor contacten met belanghebbenden en werkbezoeken. De ervaringen van de SGP als partij binnen het dualisme zijn positief. De SGP waardeert dat niet alleen het beleid van coalitiepartijen centraal staat, maar ook de bijdragen van andere partijen een plaats krijgen.
- 1029 **Mw. Stallaert (VVD):** Het dualisme is een cultuurverandering. Je mag niet verwachten dat de cultuur al na drie jaar meegedraaid is en het kan niet worden afgedwongen met structuurwijzigingen. Het dualisme moet in het hart landen en niet in de gewrichten. De VVD constateert op basis van de onderliggende rapporten dat Gelderland relatief goed scoort, en is positief over de invulling die in onze provincie aan dualisme wordt gegeven. De VVD is bereid mee te denken over de positie van de CdK, maar de huidige situatie voldoet uitstekend en er zijn voordelen aan de dubbelrol. De VVD onderschrijft de bezwaren, maar het is voor de VVD geen principiële zaak. M.b.t. het presidium: voor de

VVD staat vast dat de agenda van de commissie wordt bepaald door de commissievoorzitter. Een geïnstitutionaliseerd overleg van fractievoorzitters heeft grote meerwaarde, omdat dan ook de kleine fracties erbij betrokken worden. De VVD wil nu geen wijzigingen. De volgende Staten kunnen een andere invulling geven en ook de vragen over meerderheids- en afspiegelingscollege en statenakkoord versus collegeakkoord beantwoorden. De VVD onderschrijft dat het huidige statenakkoord een volwaardig akkoord is. De VVD constateert dat de diverse onvolkomenheden die de commissie Hermans constateert (actieve informatieplicht; geloofsbrievenprocedure gedeputeerde; aanstelling leden rekenkamer; rol secretaris en gedeputeerde bij benoeming CdK) eenvoudig verholpen kunnen en moeten worden. Dit geldt ook voor de differentiatie van vergoedingen. In Gelderland gaat het goed en is er geen reden tot overhaaste ingrepen.

1030 Mw. Lewe (SP): De SP vindt de Staten niet kleurloos, maar opblaasende vuurtjes worden soms te snel gedoofd. Door het Statenakkoord worden bepaalde fracties ingesnoerd. De SP steunt daarom ook het pleidooi voor een meerderheidscollege, omdat dat meer debat tussen coalitie en oppositie bevordert. De SP ziet geen noodzaak voor externe bestuurders. De commissievoorzitter moet de agenda van de commissie organiseren en van de voorzitter wordt een grote mate van objectiviteit verwacht. Een voorzitterscollege zou een goed presidium kunnen vormen. De enige functie die de SP ziet voor fractievoorzitters, buiten hun politieke rol, is die van werkgever van de griffier en bijvoorbeeld in spoedoverleg in geval van rampen o.i.d.. De SP is voor een grondwetswijziging m.b.t. de rol van de CdK. De SP betreurt het dat de commissie zich niet uitspreekt over de rechtspositie van statenleden. Een extra vergoeding voor commissievoorzitters is bespreekbaar, omdat ze een soort ambtelijke taak op zich nemen ten bate van de Staten. Het fractievoorzitterschap moet niet extra worden vergoed. Een fractievoorzitter heeft geen rol ten aanzien van de staten, maar ten aanzien van de partij.

1031 Dhr. Wullink (LPF): Dualisme is een bestuurlijke aangelegenheid die niet of nauwelijks leeft bij de burger. De veronderstelde positieve effecten op de levendigheid van de politiek zijn uit de lucht gegrepen. De LPF prefereert het monistische stelsel, maar als dualisering toch wordt doorgezet heeft de LPF enkele aanbevelingen: de visies van de politieke partijen moeten meer op de voorgrond komen; een verdere personificatie van politieke partijen in de media is nodig. Het zwaartepunt moet meer bij partijen komen te liggen en minder bij de gedeputeerden. M.b.t. de in het rapport voorgestelde veranderingen: De LPF is voor een presidium dat uit fractievoorzitters bestaat, omdat kleine partijen op die manier ook het overzicht over het totale gebeuren hebben. De LPF vindt dat de CdK zijn huidige rol moet houden. De LPF kan leven met verhoging van de vergoeding voor fractievoorzitters. De vergoeding voor PS en GS-leden hoort niet in het rapport thuis, want dat staat los van het dualisme.

1032 Dhr. Freriks (GSG): Voor een goed functionerend dualisme is enige politieke afstand tussen PS en GS nodig. Een goed functionerend presidium is daarvoor van groot belang. Een andere mogelijkheid is dat een –liefst gekozen– CdK een college voordraagt voor benoeming. T.a.v. het voorzitterschap van PS wijst hij erop dat ook een statenlid een dubbelrol heeft en de vraag is of dat acceptatie heeft. Hij stemt in met de huidige situatie. Het verlagen van het aantal statenleden is hetzelfde als de kiesdrempel verhogen en niet acceptabel.

1033 Dhr. Leisink (D66): De CdK moet gekozen worden. D66 zou graag zien dat Statenleden meer als individu optreden en minder onder de paraplu van de partij. Hij prijst het initiatief www.mijnstatenlid.nl aan.

1034 Dhr. Blij (PvdA): De PvdA vindt dat het Gelders Parlement het goed doet, gezien de omstandigheden. De essentie van het statenlidmaatschap is de volksvertegenwoordiging. Een aantal zaken kunnen beter. De controlerende taak kan meer inhoud krijgen; de kaderstellende rol vraagt politieke visie. Of het een meerderheids- of minderheidscollege is, maken we zelf wel uit. De PvdA vindt dat PS zijn voorzitter moet kiezen en dat het presidium de agenda moet bepalen. De meerderheid van de PvdA wil een presidium dat bestaat uit commissievoorzitters en voorzitter PS met daarnaast een soort seniorenconvent. De vergoedingen moeten op een redelijk niveau worden gebracht. Hij vindt dat het statenlidmaatschap goed betaald en ondersteund moet worden, zodat het statenlid zijn werk goed kan doen. De PvdA vindt een statenakkoord goed. Het is een overeenkomst tussen fracties die het college,

mede door middel van het collegewerkplan, voldoende ruimte voor invulling geeft. M.b.t. de reactie van het IPO: hierin staat 'wij spreken ons hierover niet uit'. Wat is de waarde van een vertegenwoordigend orgaan, als deze zich niet wil uitspreken. Bovendien zou het IPO moeten wachten met een reactie tot nadat de Staten hebben gesproken.

1035

Mw. Van der Kolk (ChristenUnie): De volksvertegenwoordigende rol kan worden versterkt als meer wordt samengewerkt met gemeenten en gemeenteraadsfracties. De ChristenUnie vindt dat er geen aanleiding is de positie van de CdK te wijzigen en heeft geen behoefte aan een interne discussie. Het debat is geen doel op zich, maar een manier om een meerderheid te krijgen. Alle fracties konden in het voortraject meepraten over het Statenakkoord. De ChristenUnie heeft geen belemmering ondervonden om inbreng te hebben buiten het statenakkoord om. De statenleden bepalen de agenda, niet het college. De ChristenUnie vindt niet dat er een presidium van commissievoorzitters moet komen. De ChristenUnie houdt vast aan de huidige situatie en aan de commissiestructuur en werkwijze.

1036

Dhr. Wijsman (GS): GS onderschrijft dat de evaluatie vroeg komt. GS is met veel sprekers tevreden met de huidige situatie. Dit geldt ook voor de rol van de CdK. Hij hoopt in de discussie over het middenbestuur met de Staten te kunnen discussiëren over de partnerrol van de provincie met de gemeenten.

Conclusie: Samenvattend verslag van debat toezenden aan minister, IPO en Vaste Kamercommissie.

Arnhem, 2006-000005
PS2006-99